

Sygn. akt III AUa 688/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Małgorzata Pasek
Sędziowie	sędzia Jerzy Antoni Sieklucki sędzia (del.) Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2020 r. w Lublinie

sprawy M. P.

z udziałem Zakładów (...) Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o zapłatę składek

na skutek apelacji M. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 5 czerwca 2019 r. sygn. akt VI U 534/18

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Jacek Chaciński Małgorzata Pasek Jerzy Antoni Sieklucki

Sygn. akt III AUa 688/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie M. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 21 marca 2018 r. Zasądził od M. P. na rzecz organu rentowego kwotę 3600 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

M. P. od 5 września 2002 roku była jedynym udziałowcem (posiadając 100 udziałów o wartości 500 zł każdy) Zakładów (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R..

Od dnia 13 lipca 2012 roku M. P. ma ustalone prawo do emerytury.

Umową darowizny z 6 czerwca 2017 roku zawartą pomiędzy M. P. a J. P., skarżąca przekazała na rzecz swojego syna – J. P. 3 udziały o łącznej wartości 1.500 zł.

Zakłady (...) Sp. z o.o. w latach 2012-2017 roku osiągała przychód w wysokości: w 2012 roku – 644.503,68 zł, w 2013 roku – 130.019,29 zł, w 2014 roku – 289.605,57 zł, w 2015 roku – 169.796,92 zł, w 2016 roku – 222.761,99 zł i w 2017 roku – 378.532,93 zł.

Decyzją z 25 maja 2017 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że M. P. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1 stycznia 2003 roku do 12 lipca 2012 roku i nie podlega takim ubezpieczeniom od 13 lipca 2012 roku.

Pismem z 12 grudnia 2017 roku organ rentowy zawiadomił M. P. o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, które zakończyło wydaniem w dniu 21 marca 2018 roku zaskarżonej decyzji, nr (...), stwierdzającej zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę za okres od kwietnia 2013 roku do października 2010 roku w łącznej wysokości 17.679,57 zł, w tym z tytułu składek – 14.717,57 zł i z tytułu odsetek – 2.962,00 zł.

Na podstawie tych ustaleń Sąd I instancji stwierdził, że odwołanie wnioskodawczyni jest niezasadne.

Sąd wskazał, że zaskarżona decyzja jest decyzją wykonawczą (wymiarową) ustalającą wysokość składek w spornych okresach. Dlatego też w niniejszym postępowaniu kwestionowanie podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu jest niedopuszczalne.

Sąd podniósł, że stanie sprawy obowiązek opłacania przez wnioskodawczynię składek na ubezpieczenie zdrowotne można jedynie rozważać przez pryzmat regulacji art. 82 ust. 8 i ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz.U.2018.1510). Sąd wskazał, że art. 82 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stanowi, iż w przypadku gdy ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego o którym mowa w art. 66 ust. 1 (czyli także z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej i pobierania emerytury), składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie. Sąd zwrócił uwagę, że cały art. 82 ustawy konsekwentnie odnosi się do przychodów. Zatem skoro ustawodawca posłużył się w przytoczonym wyżej przepisie pojęciem "przychód" dla określenia momentu powstania obowiązku opłacania składki z kilku tytułów, co oznacza, że przepisy te uzależniają powstanie obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne od uzyskania "przychodu", a przy tym w przepisach określających obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne ustawodawca konsekwentnie odnosi się nie do tytułu ubezpieczenia (podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w związku z zaistnieniem konkretnego tytułu ubezpieczenia), lecz od uzyskiwanych z niego przychodów, to uznać należy, że dopiero ich osiągnięcie wywołuje skutek w postaci obowiązku zapłaty składki (por. wyr. SA w Gdańsku z dnia 7 grudnia 2017 r., III AUa 469/17, lex; wyr. SA w Lublinie z dnia 2 listopada 2016 r., III AUa 556/16, lex; wyr. SA w Szczecinie z dnia 7 lipca 2009 r., III AUa 281/09, lex; wyr. SA w Szczecinie z dnia 8 kwietnia 2014 r., III AUa 632/13, lex; wyr. WSA w Warszawie z dnia 8 marca 2010 r., VI SA/Wa 2150/09, lex; wyr. SO w Siedlcach z dnia 15 stycznia 2018 r., IV U 752/17, lex). Innymi słowy, składki na ubezpieczenie zdrowotne podlegają naliczeniu w sytuacji, gdy dana osoba osiąga przychód z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej pozostającej w zbiegu z innym tytułem ubezpieczenia zdrowotnego.

Sąd dalej wskazał, że przychód z prowadzonej przez skarżącą działalności gospodarczej wyniósł w 2012 roku – 644.503,68 zł, w 2013 roku – 130.019,29 zł, w 2014 roku – 289.605,57 zł, w 2015 roku – 169.796,92 zł, w 2016 roku – 222.761,99 zł i w 2017 roku – 378.532,93 zł. Zatem w każdym przypadku przychód został przekroczony o graniczną kwotę 514,90 zł - kwota najniższej emerytury od 1 marca 2018 r. wynosi 1.029,80 zł, a w spornym okresie wynosiła od 799,18 zł do 1.000,00 zł miesięcznie, zatem osiągniany z prowadzonej działalności gospodarczej przychód wnioskodawcy znacznie odbiegał i zdecydowanie przekraczał miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury. Zgodnie bowiem z treścią art. 82 ust. 8 powołanej wyżej ustawy warunkiem skorzystania z ulgi w postaci nieopłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne jest pobieranie świadczenia emerytalnego lub rentowego, które nie przekracza miesięcznie kwoty minimalnego wynagrodzenia. Z kolei na gruncie regulacji art. 82 ust. 9 tej ustawy składka na ubezpieczenie zdrowotne nie jest opłacana przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą, zaliczoną do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności, która uzyskuje przychody w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury lub opłaca podatek dochodowy w formie karty podatkowej. Sąd podniósł, że wnioskodawczyni nie spełnia tego wymogu, gdyż z działalności osiągała znaczne przychody.

Sąd odniósł się także do podnoszonej przez wnioskodawczynię okoliczności, że aktem notarialnym z 6 czerwca 2017 roku przekazała ona 3 ze 100 udziałów na rzecz swojego syna J. P.. Zdaniem Sądu okoliczność ta nie mogła mieć jednak wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Sąd wskazał, że zgodnie bowiem z art. 58 k.c. § 1 czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W myśl § 2 tego przepisu nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Sprzeczność czynności prawnej ze wspomnianymi zasadami zachodzić będzie wówczas, gdy dana czynność prawna (np. umowa o pracę, podjęcie działalności gospodarczej itp.) będzie godzić w powszechnie przyjęte w społeczeństwie normy i wartości moralne (obyczajowe itp.). Nieważne są więc czynności prawne sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a zatem takie, w wyniku których powstaje obowiązek lub uprawnienie do postępowania zakazanego przez normę moralną, czy też takie, które służą osiągnięciu stanu rzeczy podlegającego negatywnej ocenie moralnej.

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z nabyciem symbolicznej liczby udziałów w spółce, ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże ustanie obowiązku opłacania składek na zasadach przyjętych dla osób prowadzących działalność gospodarczą podział udziałów w celu uniknięcia tego obowiązku może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W ocenie Sądu wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnego przekonującego uzasadnienia nabycia przez jej syna znikomej liczby udziałów. Czynność ta nie wpłynęła przy tym, co do zasady, na jego prawa i obowiązki w spółce, niewątpliwie natomiast pozwoliłaby skarżącej na uniknięcie dotkliwego obciążenia w postaci składek na ubezpieczenia społeczne.

W związku z powyższym, zdaniem sądu, zachowanie wnioskodawczyni jako zmierzające do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c. nie podlega ochronie i skutkuje uznaniem, iż podlega ona ubezpieczeniom społecznym na zasadach określonych dla jednoosobowego wspólnika sp. z o.o.

W tym stanie rzeczy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie.

Z wyrokiem tym nie zgodziła się wnioskodawczyni. Wniosła apelację. Zaskarżyła wyrok w całości zarzucając:

- naruszenie art. 58 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie przez Sąd I instancji, że przekazanie synowi J. P. 3 % udziałów w spółce umowa darowizny w 2017 r stanowiło próbę obejścia przepisów dotyczących ubezpieczeń

społecznych i nie zostało właściwie uzasadnione przez wnioskodawczynię w toku postępowania przed sądem I instancji w sytuacji, gdy wnioskodawczyni wskazała, iż było to związane z podjęciem zatrudnienia w firmie wykonawczej przez najmłodszego z synów, które zmierzało do uzyskania przez niego uprawnień i co zostało potwierdzone przez zeznającego w charakterze świadka J. P. – syna wnioskodawczyni, a brak rozdysponowania dalszymi udziałami związany był stricte z koniecznością opieki nad siostrą teściowej wnioskodawczyni, która zmarła w ubiegłym roku, po czym wnioskodawczyni dokończyła przekazywanie udziałów pozostałym synom i mężowi,

- naruszenie art.66 ust.1 lit.c w zw. z art.82 ust.1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez ich niewłaściwą interpretację i zastosowanie a w konsekwencji uznanie, że M. P. z tytułu posiadania 100% udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością przy jednoczesnym pobieraniu emerytury przyznanej od dnia 13 lipca 2012 r. powinna opłacać składkę zdrowotną od obu tych tytułów z uwagi na utożsamienie przychodu spółki z jej przychodem, w sytuacji gdy z tytułu posiadania 100% udziałów w spornym okresie wnioskodawczyni nie uzyskała żadnego przychodu, dywidendy, wypłaty, a zatem brak było podstaw do opłacania składki zdrowotnej z obu tytułów,

- naruszenie art.233 §1 k.p.c. poprzez uznanie, że wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnego przekonywującego uzasadnienia nabycia przez jej syna „znikomej liczby udziałów” a nadto, że czynność ta nie wpłynęła przy tym co do zasady na jego prawa i obowiązki w spółce” w sytuacji gdy wnioskodawczyni na rozprawie wyjaśniła powody przekazania akurat temu synowi 3% udziałów w spółce we wskazanym okresie – które związane było bezpośrednio z podjęciem przez niego zatrudnienia w firmie wykonawczej, co było niezbędne dla uzyskania przez niego uprawnień do wykonywania zawodu, a samo przekazanie udziałów wiązało się z nabyciem przez J. P. praw w spółce polegających m.in. na uczestniczeniu w walnym zgromadzeniu wspólników, braniu udziału w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących spółki w tym m.in. dotyczących udzielenia prokury czy zatwierdzenia sprawozdania i udzielenia absolutorium co wynika wprost z treści zeznań złożonych przez świadka, a co wskazuje na dowolność oceny zgromadzonych w sprawie dowodów.

Mając na względzie powyższe zarzuty wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz o zasądzenie kosztów procesu na jej rzecz od organu rentowego za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja jest zasadna.

Zgodnie z art. 82 ust. 1. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych w przypadku gdy ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest z każdego z tych tytułów odrębnie. Natomiast ustęp 8 w/w przepisu stanowi, że składka na ubezpieczenie zdrowotne nie jest opłacana przez osobę, której świadczenie emerytalne lub rentowe nie przekracza miesięcznie kwoty minimalnego wynagrodzenia, od tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c, lub tytułu, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1a, w przypadku gdy osoba ta uzyskuje dodatkowe przychody z tego tytułu w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury.

Powyższy przepis wiąże wyłączenie obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne z uzyskiwaniem ***przychodów przez osobę pobierającą świadczenie emerytalne.***

Sąd I instancji bez podstawy prawnej utożsamiał przychody Zakładów (...) Spółki z o.o. w R. z przychodami wnioskodawczyni. Spółka jest odrębnym podmiotem prawa i wskazane w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji na str.5 przychody za lata 2012 – 2017 ***są przychodami spółki, a nie wnioskodawczyni.***

Sąd Okręgowy nie zbadał natomiast, czy w spornym okresie objętym zaskarżoną decyzją wnioskodawczyni uzyskała przychody z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością. Nie ma w tym zakresie żadnych ustaleń co – jak już zaznaczono - wynikało z faktu błędnego utożsamienia przychodu spółki z przychodami wspólnika spółki.

Zwrócić należy uwagę, że zgodnie z art.191 § 1 k.s.h. wspólnik ma prawo do udziału w zysku wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego i przeznaczonym do podziału uchwałą zgromadzenia wspólników

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

W myśl z art.4 pkt 9 w/w/ ustawy przez przychód należy rozumieć przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, **a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności** oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy oraz przychody z działalności wykonywanej osobiście przez osoby należące do składu rad nadzorczych, niezależnie od sposobu ich powoływania.

Zgodnie z art.30a ust.1 pkt. 4 ustawy z dnia 26 lipca 19991 o podatku dochodowym od osób fizycznych od uzyskanych dochodów (przychodów) pobiera się 19% zryczałtowany podatek dochodowy, z zastrzeżeniem art. 52a z dywidend i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych.

Sąd I instancji nie dokonując żadnych ustaleń dotyczących przychodów uzyskiwanych przez wnioskodawczynię z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności jako wspólnik jednoosobowej spółki z. o.o. nie rozpoznał zatem istoty sprawy.

Zgodnie z art.386 § 4 k.p.c. sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Mając na względzie powyższe rozważania i na podstawie w/w przepisu Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.